

РЕЗЮМЕТА

на публикациите на гл. ас. д-р Радост Ангелова Железарова,

представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1. Филология (Славянска филология – теория на превода), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 9 от 02.02.2016 г.

I. Основният труд, който представям за участие в конкурса е монографията:

1. ЛИНГВИСТИЧНИ ПРОБЛЕМИ И ГРЕШКИ В ПРЕВОДА ОТ СЛАВЯНСКИ ЕЗИЦИ НА БЪЛГАРСКИ. София,ИК Стилует, 2016, 171 стр. ISBN 978-619-194-021-9

Към темата, свързана с грешките и неточностите се насочих след като ми бяха поверени лекциите по Теория на превода за слависти. С всяка измината година се убеждавах, че тази област от транслатологията не е достатъчно разработена и анализирана и има нужда от по-сериозно привличане на вниманието върху нея. Първоначално започнах да екскерпирам илюстративен материал за нуждите на лекционния курс и работата със студентите по практически чешки език. Постепенно натрупах доста примери на неточности и грешки в преводни текстове от най-различен характер. Започнах да ги систематизирам и установих, че ще има полза от това и за практическите упражнения по съответния славянски език.

1. Не ми беше лесно да посегна към тема, която несъмнено ще предизвика спорове и дискусии. Освен това желанието да екскерпирам примери на неточен, недобър и дори неправилен превод дълго време се противопоставяше на нежеланието да злепоставям колеги, преводачи, редактори с изваждането на тези примери на бял свят. Фактът, че книгите вече са издадени, все пак ми даде основания, че не само аз, но и всеки друг би могъл да ги прочете, да извади откъсите, които смята, че не са добри и да ги коментира. Целта на тази екскерпция и анализ до голяма степен е коментарът да бъде насочен към студентите, към тяхното чувство за правилен изказ, за точен, но и за смислен превод, за това докъде може да ги отведат омонимите и интерференцията.

2. Една от най-сериозните причини за грешки, неточности или неясноти в превода са лъжливите приятели на преводача или т.нар. псевдоомоними. В предложената монография е направен кратък обзор на гледните точки по отношение на назоваването и същността на омонимията, псевдоомонимията и интерференцията.

3. Междуезиковата интерференция при превод отдавна е в ползрението на специалистите, но като че ли се забравя, че тя е двупосочна; обикновено се обръща внимание на предизвиканата от родния език интерференция при изразяване или превод на чужд език; по-рядко се говори за обратната интерференция, т.е. предизвиканата от чуждия език интерференция при превод на родния език. Това е лесно обяснимо – логично е да грешим, когато се изразяваме на чужд език, но не е естествено да допускаме грешки, изразявайки се на майчиния си език. В този смисъл смятам, че

представената монография ще запълни една сравнително празна ниша в транслатологията.

4. Другите два полюса, които са проява на неточности и грешки, са словотворчеството (от страна на преводачите) и буквалният превод. Много интересни се оказаха случаите на неточна лексикална съчетаемост, както и граматичната и лексикална асиметрия по отношение на детерминираността в българския и славянските езици, случаите на темпорална асиметрия, на асиметрия в дистрибуцията на някои основни статични глаголи (глаголи от типа на *лежа, стоя, седя* и др.), както и асиметрия в изразяването на някои мерни единици.

5. Монографията „Лингвистични проблеми и грешки в превода от славянски езици на български” предлага внимателно обмислена и последователно представена класификация на преводаческите грешки. Отделна глава е посветена на мястото на заемките в превода, тъй като те имат пряко отношение към правилния изказ на българския език.

6. Съществено място в монографията заема темата за българския език от гледна точка на глобалното езиково многообразие. Една от основните цели на изследването е да се поддържа високото ниво на владеене на родния език, наравно със съответния славянски език.

Катедрата по Славянско езикознание на ФСлФ не без основание ще продължи да защитава отдавна извоюваното право студентите слависти да изучават и българска филология, за да познават добре своя роден език и да го използват също така добре, както и чуждия. Изкушавам се да цитирам преводачката от полски език В. Деянова, която наскоро сподели следното: „Това, че аз завърших Българска филология помогна за хубавия език, за хубавото звучене на полските поети на български.”

7. Като дългогодишен редактор в научно списание смятам, че подценяването на редактора е сериозна грешка, както от страна на авторите, така и от издателите. В монографията се спирам на въпроса за редактирането на преводните текстове, което е задължително за всяка преводна книга. През последните години зачести практиката да се издава литература (включително научна и преводна), без редактор и редактиране. Без да се страхувам, че ще бъда обвинена в пристрастие към тази дейност, смятам, че в една книга за превода, трябва да присъства и отделна част, посветена на редактирането. В тази глава има достатъчно ярки илюстративни примери за отсъствието на редактор, които ще са полезни за младите филолози и бъдещите преводачи.

8. Представената монография има научно-приложен характер, с конкретно приложение в обучението по славянски езици. Задълбоченото проучване на причините за различните типове грешки и неточности има за цел да спомогне за разработването на нови подходи в чуждоезиковото обучение. Прогнозирането и диагностицирането на езиковите отклонения ще доведат до ефективното им преодоляване в работата на преводачите. Анализът на междоезиковата интерференция на морфологично ниво и системното изучаване на другите видове пропуски също ще допринесат за целенасоченото усвояване на славянските езици от студентите.

Текстът е обсъден на заседание на Катедрата по славянско езикознание в СУ «Св. Климент Охридски» на 8 март 2016 г.

II. За участие в конкурса представям и следните публикации, които са свързани с темата на хабилитационния труд:

1. За някои неточности и грешки в превода на фразеологизми (с оглед на славянско-българския превод). – *Jihoslovanská frazeologie v kontrastivním aspektu*. Brno, Masarykova Univerzita, 2016 (под печат).

Статията представлява съпоставителен анализ на някои фразеологизми в чешки художествени текстове и техните преводи на български, с цел да се наблюдава как различни преводачи решават този вид непреводимост и доколко успешно заместват един чужд фразеологизъм с домашен, макар и с различна семантика от тази на оригиналния. Наблюдават се неточности в превода на фразеологизми по отношение на контекста – сред ексцерпираните илюстративни примери се срещат правилно подбрани изрази в българския, но използвани в неправилен контекст.

От направеният анализ следва изводът, че интерференцията оказва силно влияние в обръщането на словореда. Повечето са преведени със съответния български фразеологизъм, еквивалентен на този в оригинала, но неточния словоред разколебава усещането за устойчивост на словосъчетанието, а това е едно от характерните качества на фразеологизмите – тяхната постоянност по отношение на словореда, невъзможността да се вмъкват други лексикални единици, дори и служебни думи, да не се променя числото и т.н. Словоредните трансформации във фразеологизмите илюстрират колко силна може да бъде междуезиковата интерференция в превода между славянските езици и показват, че този проблем заслужава отделно и по-специално внимание.

2. За лесното и трудното в превода между славянските езици (върху материал от български, чешки и словашки). – *Cross-linguistic Interaction: Translation, Contrastive and Cognitive Studies (Liber Amicorum in Honour of Prof. Bistra Alexieva, published on the occasion of her eightieth birthday)* (ed. by D. Yankova). Sofia, St. Kliment Ohridski University Press, 2014, 282-293.

Статията разглежда някои проблеми, свързани с лесните, на пръв поглед, езикови изрази в преводната практика. Употребата на неточни и съответно неправилни морфемни е силен показател за влиянието на чуждия език спрямо родния. Такова влияние се среща предимно при превод между близкородствени езици, каквито са славянските. Съществуването на еднакви или подобни префикси и суфикси е много подвеждащо и трябва да се определя като един от „лъжливите приятели на преводача“. Обикновено по-често се изучава интерференцията от родния език при изразяване или превод на чужд, а по-рядко езиковедите се спират на обратната интерференция – предизвиканата от чуждия език при превод на роден. Това е важен проблем на междуезиковата интерференция, който не е достатъчно изучен от съвременната транслатология.

3. За писмения превод между славянските езици (Интерференция, грешки, непознаване на родния език, редактиране). – *Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки. Сборник с доклади от Международната конференция по повод 20-годишнината от създаването на специалност Славянска филология (Благоевград, 16-18 октомври 2014 г.)*. Благоевград, УИ „Неофит Рилски“, 2015, 118-124.

В статията са представени някои характерни явления на силна интерференция на чешкия и словашкия език върху превода им на български. Използвани са примери,

както от студентски преводи, така и от издадени книги, чиито преводачи отлично владеят чуждия език. Представените и анализирани ексцерпирани примери са поредното доказателство, че не всеки филолог е роден за преводач, че ако преводачът няма усет за родния език, преводът никога няма да звучи естествено, така както звучи в оригинала.

Отбелязано е и влиянието на някои екстралингвистични фактори върху българи, живеещи продължително време в Чехия или Словакия, което несъмнено има и неблагоприятно отражение върху техните преводи на български.

4. Българската реч в речта на преводачите. – *Българска реч*, XXI, 2015, кн. 3, 31-36.

Обект на изследване в статията за българската реч на преводачите са явления като непрецизно четене на оригинала от някои преводачи, неточности, поради небрежност, непознаване на реалии, затруднения при предаването им на другия език, прибързано четене и/или писане, липса на редакция, както от преводача, така и от издателя и т.н. Посочват се някои примери, когато на преден план излиза интерференцията, а тя не позволява на преводача да се освободи от влиянието на чуждия език и да разгърне възможностите на българската реч.

5. Интерференция в някои публикувани преводи от чешки на български език. – *Език и литература*, 1-2, 2015, 189-196.

В статията са представени някои характерни явления на силно влияние на чешкия език при превода на български. Отличното владеене на чуждия език или дори билингвизмът обаче не са гаранция за блестящо изразяване и писане на родния език. Подценяването на редакторската работа също е предпоставка за допускането на интерференция в процеса на превод.

6.1. Polskie, czeskie, slowackie i bułgarskie tradycje encyklopedyczne w XIX wieku. – *Движение и пространство в славянските езици, литератури и култури. (Сборник с доклади от Дванадесетите международни славистични четения – София, 9-10 май 2014 г.) Том I. Езикознание. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2015, 146-153 (в съавт. с D. Tkaczewski).*

6.2. Polskie, czeskie, slowackie i bułgarskie tradycje encyklopedyczne w XIX I XX wieku. – *Lingua et littera*, пролет-лято 2016 (в съавт. с Д. Ткачевски).

В съвместен проект с колегата от Силезийския университет в Катовице-Сосновиец (Полша) Д. Ткачевски направихме изследване на традициите в издаването на полски, чешки, словашки и български енциклопедии през XIX и XX в. Обширната студия включва зараждането и развитието на пионерското дело на авторите на енциклопедии в съответните славянски страни. Пътят на учените енциклопедисти минава през стотици преводи, с помощта на които те създават първите издания от този жанр. Част от тях са т.нар. енциклопедични речници, които спомагат за обогатяването във всички области от науката от възраждането до наши дни. От направените наблюдения се налага изводът, че още от своето възникване и до днес полската, чешката, словашката и българската енциклопедична традиция е престижна, адекватна на времето и определяща зрелостта на книгоиздаването във всяка от страните.

7. Преводите в изданията на „Бохемия клуб“. – *Юбилеен сборник 20 години „Бохемия клуб“* (съст. Вл. Пенчев). София, Парадигма, 2014, 71-81.

По повод 20-годишнината на сдружението „Бохемия клуб“ е направен пълен преглед на всички преводи в изданията „Малка чешка библиотека“, „Голяма чешка библиотека“, „Славянска библиотека“ и списанието „Хомо бохемикус“. Различните преводите са класифицирани в отделни категории (преводи на поезия и проза, преводи от български на чешки и от чешки на български, преводи на един чешки автор от няколко преводачи, преводи на няколко заглавия на един автор от един и същ преводач, преводи на художествена и нехудожествена литература, преводи на утвърдени и млади преводачи). Направеният обзор е полезен справочник за българските бохемисти и чешките българисти.

8. Славянските преводи на Димчо Дебелянов. – *Езиков свят/Orbis linguarum*, 2011, том 9, кн. 2, 210-215.

Кратък преглед на славянските преводи на Димчо Дебелянов на 9 славянски езика (руски, украински, сръбски, хърватски, словенски, македонски, чешки, словашки и полски), събрани в едно издание и отпечатани заедно с оригиналите на български. Представени са преводите на подобрени творби на поета, което дава възможност за съпоставка и анализ на различните преводни варианти на отделните славянски езици.

9. Как идват заемките от английски в славянските езици? – *Littera scripta manet* (Сборник в чест на 65-годишнината на проф. дфн Василка Радева). УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2005, 642-646.

Във времето на глобализма пуристичните тенденции в езикознанието остават в исторически план. Морфологичната адаптация на неологизмите, заимствани от съвременните езици, е свързана с някои проблеми, произтичащи от типовите различия между отделните езици. Статията обръща внимание върху начините на усвояване на англицизмите в два славянски езика (български и чешки). Прави се съпоставка дали всеки от езиците използва своите морфологични възможности или приема наготово цялата лексикална единица от английския.

10. За френското присъствие в Кратък чешко-български речник на некнижовната лексика. – *Славянските езици отблизо* (Сборник в чест на 70-годишнината на доц. Янко Бъчваров). София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, 71-79.

Чешкият език е доста активен и динамичен в заемането на чужди думи. Според наблюденията на някои лингвисти се наблюдава силно изразена тенденция към фонетично адаптиране, към морфологична близост и словообразователна продуктивност, характерна за чешкия като цяло. Въпреки че присъствието на френския език в началото на ХХІ в. не е такова, каквото е било в началото на ХХ в., целта на статията е да се открият заемки от френския в чешката некнижовна лексика, да се установи имат ли тези заемки интернационален характер и как те се адаптират в разговорния език. Също така се наблюдава и една неголяма група от некнижовната лексика в чешкия с френски произход, която присъства в българския, но като част от неутралния слой. Изводите, които могат да се отбележат са, че френският език действително присъства и в книжовния чешки език, но и в некнижовната лексика.

11. За някои характерни особености в речта на политиците. – *Език, морал, отговорност (Сборник в чест на 70-годишнината на професор доктор на филологическите науки Василка Радева).* (Съст. Вл. Миланов, Н. Михайлова-Сталянова.) София, УИ „Св. Климент Охридски”, Център за анализ на политическата и журналистическата реч, 2011, 117-126.

Медийният политически дискурс като съвременен жанр може да се характеризира с използването на различни средства в спектъра на езика. В статията са представени някои аспекти на комуникативната стратегия в дискуссионните изяви на съвременните политици. В своите изяви политиците използват стратегии като противопоставяне, предлагане на конкретни теми, които смятат за важни, отказ от директен отговор на зададен въпрос, отклоняване на темата, повторения и т.н. Подобни динамични ситуации засилват непосредствеността в разговора, подсилват контакта със зрители и слушатели и не на последно място, влияят върху езика.

С разширяването на разговорността в медиите се появяват все повече писани текстове, притежаващи същата разговорност, характерна за спонтанната реч. В такава ситуация най-силно се забелязва навлизане не само на разговорност, но и на сленг в комуникацията.

12. Българският език в обстановка на глобално езиково разнообразие. – *Българска реч*, XVI, 2010, кн. 3, 33-37.

С всяка изминала година излизат все повече думи и словообразователни компоненти от чужд произход. Примерите на англицизми от областта на новите технологии са вече ежедневие. Във всички славянски езици се заемат лексеми, свързани с употребата на нови думи от областта на електрониката и високите технологии. От друга страна в съвременния български език, подобно на други съвременни славянски езици, има множество „дискредитирани” лексеми, обвързани с определен политически контекст. Представят се двете разбирания за приема на чужди думи – традиционното и новото разбиране за функционалността, което предполага езиковедите да са в състояние да погледнат на заемките и от друг ъгъл.

13. Закон за езика – решение на езикови или политически проблеми? – *Език и литература*, LXIII, 2010, № 3-4, 144-151.

През 2009 г. Парламентът на Словакия приема Закон за държавния език. Според официална Братислава новият закон е в синхрон с европейските стандарти, но протестиращото малцинство унгарци е на мнение, че ограничението нарушава международните закони. Има ли в България нужда от подобен Закон за езика и ще бъде ли той в интерес на езика или инструмент за решаване на политически спорове? Статията се спира на различните гледни точки и дискусии около Закона за държавния език в Словакия през последните няколко месеца.

14. Лексикалната съчетаемост в практиката на превода. – *Славистични изследвания*, 8. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2008, 61-67.

За изследването в съпоставителен план между два близкородствени езика огромно значение има изучаването на отрицателния езиков материал, т.е. анализът и класификацията на грешките. Лексикалната съчетаемост създава големи трудности за изучаващите чужд език. Смята се, че грешки по отношение на колокабилността

(лексикалната съчетаемост) могат да се очакват главно от изучаващите чужд език, но анализът показва, че лексикалната съчетаемост може да създава проблеми и на носителите на езика. Измамното чувство, че дадена лексикална форма, пренесена от друг език и изпълняваща определена лексикална функция, ще има същата съчетаемост, е една от основните причини за някои типични грешки.

15. За “абстрактния” и “конкретния” характер на езиците (Съпоставка на френския с някои славянски езици). – *Това чудо – езикът! (Изследвания в чест на проф. д-р Живко Бояджиев / Language: This miracle! Papers in Honour of Prof. Dr Zhivko Boyadzhiev)*. София, УИ “Св. Климент Охридски”, 2007, 182-187.

Известно е, че самостоятелността на лексикалната единица и степента на нейната независимост от контекста са по-силни за синтетичните езици, отколкото за аналитичните. Ако сравним френския с чешкия и българския от гледна точка на абстрактността на определени части от извънезиковата реалност, ще установим, че френският изразява по-описателно редица явления, които могат да бъдат отнесени към групата на „конкретните” езици, например: *au fond du coeur – v srdci* (чеш.), *в сърцето* (бълг.); *au sujet de Paul – o Paulovi* (чеш.), *за Пол* (бълг.). Относително по-лесно е да се определи значението на лексикалната единица в чешкия, където конверсията на частите на речта се среща твърде рядко. Много по-трудно е във френския или още повече в английския, където редица глаголи имат еднаква форма като съществителни или прилагателни, производни от същия корен. Анализът на примерите от съпоставяните езици показва, че степента на имплицитност и зависимост на значението от контекста при френската вербална система е по-висока, отколкото при чешката или българската. Трябва обаче да се различава абстрактността на езика като цяло и абстрактността на отделните езикови единици.

16. За някои асиметрични прояви в лексиката на чешкия и българския език. – *Славистика и общество. VII национални славистични четения* (съст. М. Младенова, И. Монова). София, Херон Прес, 2006, 158-162.

В българския и чешкия съществува различна еквивалентност на самостоятелните думи в единия език, морфемно изразени в другия. В българския по-често става дума за съчетание с отслабена семантика на глагол и пълнозначно съществително (*давам възможност – umožňovat, училищно дело – školství*). Често срещано е и аналитичното изразяване с помощта на абстрактно съществително, еквивалентът на което в чешки обикновено е еднословен (*с непоколебима решителност – rozhodně*). Разгледаните процеси са важни от преводаческа гледна точка, заради функционално-стилистичната страна на съпоставяните езици. В много от случаите на описателен еквивалент в единия или в другия език не е изкристализирало еднословно название.

17. За някои лексеми за означаване на цветови нюанси в чешкия и българския език. – *Славистиката в началото на XXI век. Традиции и очаквания* (съст. В. Панайотов, Я. Бъчваров). София, СемаРШ, 2003, 269-272.

Статията се спира на отделни изразни средства за образуване на лексика, мотивирана от названията за цветове в чешкия и в българския. Интерес представляват асиметричните прояви, когато еквивалентът на дадена лексикална единица в единия език е словосъчетание в другия. В тези случаи многосъставните съответствия се разглеждат като самостоятелни единици и всеки отделен елемент от тях загубва първоначалното си значение, което обикновено е по-пряко свързано с названието на

цветовете. Забелязани са по-голям брой еднословни съществителни в чешкия и повече еднословни глаголи в българския.

III. Освен предложените текстове, приносен характер може да има практическата работа с **художествени и научни преводи, преводи на филми и др.**, като списък с голяма част от преводните текстове е представен в **Библиографията**, приложена към документите за конкурса.

IV. Пряко отношение към теорията и практиката на превода има и **редактирането:**

1. Редактиране на речници:

- В. Панайотов, Д. Иванова. *Кратък словашко-български финансов речник* // V. Panajotov, D. Ivanova. *Stručný slovensko-bulharský finančný slovník*. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2015, 114 стр. (редактор)
- В. Панайотов, Д. Иванова, С. Лиханова. *Кратък словашко-български речник на икономическите термини* // V. Panajotov, D. Ivanova, S. Lihanová. *Stručný slovensko-bulharský slovník ekonomických termínov*. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2013, 222 стр. (редактор)
- В. Панайотов, Д. Иванова, С. Лиханова. *Словашко-български тематичен речник* // V. Panajotov, D. Ivanova, S. Lihanová. *Slovensko-bulharský tematický slovník*. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2012, 237 стр. (редактор)

2. Редактиране / съставителство на сборници и монографии:

- Юбилеен сборник 20 години „Бохемия клуб”* (съст. Вл. Пенчев). София, Парадигма, 2014, 385 стр. (съредатор с Вл. Пенчев, Т. Бончева, Цв. Аврамова).
- Славянските езици отблизо (Сборник в чест на 70-годишнината на доц. Янко Бъчваров)*. София, УИ „Св. Климент Охридски”, 2013, 567 стр. (съсъставител с М. Младенова).
- Н. Мечкарска. *Алжир – благословена земя*. София, ИК Ваньо Недков, 2009 (редактор). (Чешки) театър, моя любов. – *Ното bohemicus*, 2000, № 4 (съставител и съавтор на броя). [Рец.: Р. Спасов. – Новият брой на “Ното bohemicus”, 2000.]
- А. Железаров. *Спомени от слънчева Ангола*. София, Херон Прес, 2000, 56 стр. (редактор)
- В. Динова-Русева. *Георги Железаров*. София. УИ “Св. Климент Охридски”, 1997, 150 стр. (редактор)

3. Редактиране на научна периодика и библиография:

Анотирана библиография 1976–2009. Съпоставително езикознание/ Сопоставительное языкознание / Contrastive Linguistics. София, СУ «Св. Климент Охридски», 2009. 424 стр. (отговорен редактор).

- 2008 – – отговорен секретар на сп. *Съпоставително езикознание*
- 1991–2007 – редактор-уредник на сп. *Съпоставително езикознание*
- 2001–2004 – член на редколегията на сп. *Ното bohemicus*
- 1993–1996 – редактор и съставител на сп. *Ното bohemicus*

V. Преподавателска дейност

1. Започнала съм преподавателската си дейност като хоноруван преподавател първоначално с **чешки език на втора специалност**, където съм обучавала студенти от ФСлФ, ФКНФ и ИФ. Постепенно съм преподавала упражнения по практически **чешки език** във всички курсове на бохемистите редовно обучение. В течение на годините съм минала през всички етапи в чуждоезиковото обучение, което включва граматика, лексика, разговор, фразеология, писане на преразказ и есе, писмен превод от/на чешки език, устен превод от/на чешки език във фонетичен кабинет (симултанен и консекутивен).

2. От 2007 г. водя лекционния курс по **Теория на превода** (за слависти) и упражненията по **Практика на превода** (на бохемисти). През 2012 г. поех и лекциите по **Техника на филологическата работа** (за слависти). От 2013 г. участвам в комисията по провеждане на изпити по чешки език за придобиване степен на владеене по съвременната европейска езикова рамка.

3. През академичната 2013/2014 г. предложих факултативна дисциплина за студентите-слависти от 5 к. по **Конферентен превод в зала от/на всички изучавани славянски езици (полски, словашки, сръбски и хърватски, украински и чешки)**. Курсът се провежда основно в Нова конферентна зала и упражненията по устен превод се реализират в реална обстановка на симултанен или консекутивен превод. В дните, когато конферентната зала е заета с друго събитие, часовете по устен превод се провеждат в Заседателна зала № 2 или в аудитория № 150, която през последната година беше ремонтирана и обзаведена с компютър, проектор, тонколони и по-голям плазмен монитор. Наличната мултимедийна техника позволява компенсирането на отсъствието на кабинни и слушалки за симултанен превод, като в тези часове се упражнява предимно консекутив и превод на кратки (документални, научно-популярни и др.) филми от и на славянските езици.

Проведеното обучение през летния семестър на академичната 2013/2014 г. и двата семестъра на учебната 2014/2015 г. показва, че часовете по конферентен превод предлагат разнообразни допълнителни възможности за усъвършенстване уменията на студентите-слависти в областта на устния превод, за което предвиденото време в задължителните часове по практически славянски език определено е недостатъчно.

В края на учебната 2014/2015 г. след обсъждане в Катедрата по славянско езикознание беше предложена и приета от Факултетния съвет на ФСлФ промяна в хорариума на въведената вече факултативна дисциплина **Конферентен превод от/на славянски езици**, като часовете от 2 семестъра по 2 часа седмично бяха увеличени на 2 семестъра по 6 часа седмично, включващи симултанен и консекутивен превод в следните параметри: обществено-политическа лексика и публицистика; специализирана лексика и бизнес-комуникация; филмови и медийни текстове (документални, научно-популярни, игрални филми).

Опитът от факултативния курс по **конферентен превод**, който придобихме през последните две учебни години показва, че:

- сред студентите има голям интерес към подобен модул;
- има студенти, които притежават необходимия потенциал и проявяват подчертано желание да придобият профилирани знания и умения, както и да се развиват и усъвършенстват в областта на устния превод;

- има необходимост от разширяване на предлаганата специализирана проблематика, което наложи и увеличаването броя на часовете, посветени на конферентния превод;
- първоначалният замисъл на учебния процес по устен конферентен превод беше преосмислен, актуализиран и модернизиран в смисъла на подготовката на бъдещите специалисти по съответните славянски езици и тяхната конкурентноспособност в съвременните пазарни отношения с оглед и на членството на страната ни в Европейския съюз.

16.4.2016 г.

д-р Радост Железарова